

“We maken laaggeletterdheid steeds onderwerp van gesprek.”

De Alkmaarse wethouder Elly Konijn-Vermaas en beleidsmedewerker Carla de Ruiter zetten zich elke dag in om laaggeletterden te ondersteunen. Omdat veel problemen binnen het sociaal domein een link hebben met laaggeletterdheid, werken ze het liefst integraal. Dat bereiken ze door het onderwerp steeds ter sprake te brengen. “Je kunt het nooit te vaak over laaggeletterdheid hebben.”

Dat de gemeente Alkmaar zoveel tijd en energie aan laaggeletterdheid besteedt is voor hen de normaalste zaak van de wereld. Om écht een verschil maken, zoeken ze steeds naar haakjes om laaggeletterdheid onderwerp van gesprek te maken. Wethouder Elly Konijn-Vermaas: “Dat is eigenlijk heel makkelijk. De aanpak van laaggeletterdheid is namelijk de oplossing voor veel problemen binnen het sociaal domein. Als het bij bijvoorbeeld de formulierenbrigade erg druk is, is de eerste reactie vaak: hoe kunnen we de formulierenbrigade uitbreiden? Ik zeg dan: we kunnen ook zorgen dat mensen beter kunnen lezen. En checken of de formulieren wel eenvoudig genoeg zijn. Dan heb je helemaal geen extra mensen nodig.”

Oplossing

Deze aanpak werkt binnen de gemeente Alkmaar goed. Maar is het ook geschikt voor andere gemeenten? We vroegen het aan Scott Douglas. Hij is universitair hoofddocent op de Universiteit Utrecht en gespecialiseerd in het verbeteren van de prestaties van samenwerkingen in de publieke sector. Eerder ontwikkelde hij ons [groeimodel](#). Nu onderzoekt hij voor ons de integrale aanpak van laaggeletterdheid. Scott: Het succes van een aanpak hangt af van de ontwikkelfase waarin een gemeente zich bevindt. Niet elke organisatie kan al helemaal integraal werken. Toch denk ik dat je je met de werkwijze van de gemeente Alkmaar populair kan maken bij collega's in het sociaal domein. Problemen heeft iedereen genoeg. Met deze insteek laat je zien hoe een aanpak vanuit laaggeletterdheid een oplossing kan bieden.”

Kansen grijpen

Het klinkt misschien tijdrovend om laaggeletterdheid steeds ter sprake te brengen. Maar volgens beleidsmedewerker Carla de Ruiten is dat het niet. “Soms neem ik uitgebreid de tijd om laaggeletterdheid te benoemen. Maar het komt ook voor dat ik er na afloop van een vergadering bij de wc’s nog iets over zeg. Niet iedereen is altijd gelijk geïnteresseerd. Maar áls zich een kans voordoet, dan grijpen wij deze aan. Bij Burgerzaken wilden ze bijvoorbeeld graag wat aan laaggeletterdheid doen. Ze hadden alleen te weinig tijd om mensen uitgebreid aan de balie te spreken. Daarom regelden we dat er vlak bij het loket van Burgerzaken een loket van het Taalhuis kwam. Daar krijgen mensen nu informatie over taalscholing.”

Succes

Scott is enthousiast over deze aanpak. “Als mensen niet in beweging komen denken we vaak dat dit door onwil komt. Maar meestal komt het door onvermogen of ongeloof. Zeker bij een complex probleem als laaggeletterdheid weten mensen niet waar ze moeten beginnen. Als er dan iemand opstaat die laat zien wat je wél kan doen en wat dat oplevert, werkt dat ontzettend motiverend. Succes is besmettelijk.”

Onmisbaar

Een belangrijk aandachtspunt daarbij is dat de gemeente Alkmaar ondersteunt waar nodig, maar nooit de verantwoordelijkheid overneemt. Want ze kunnen en willen niet alles zelf doen. Scott: “Het helpt om daarbij te bespreken wat ieders onmisbare bijdrage is. Want je hebt elkaar nodig om laaggeletterdheid aan te pakken.”

Doorzetten

De inzet van de gemeente Alkmaar werpt zijn vruchten af. Steeds vaker komen andere wethouders of beleidsambtenaren naar de wethouder of beleidsmedewerker toe omdat ze ‘iets’ met laaggeletterdheid willen. En als dat niet gebeurt, is het ook goed. Wethouder Elly Konijn-Vermaas: “Voor sommigen is het niet het juiste moment. Dan drukken we het onderwerp niet door, want dan wordt het een belasting en dat wil je niet. We proberen het gewoon een volgende keer weer. De aanhouder wint altijd.”

Wil je meer weten over de integrale aanpak van de gemeente Alkmaar? Neem dan contact op met Carla de Ruiten via cruiter@alkmaar.nl.

Ben je op zoek naar inspiratie om extern een integrale aanpak van laaggeletterdheid te realiseren? Lees dan het verhaal van de gemeente Tiel.

[“Wij verbinden laaggeletterdheid aan de thema’s van het sociaal domein.” Zo pakt de regio Rivierenland laaggeletterdheid integraal aan.](#)

Tips van de gemeente Alkmaar voor andere gemeenten:

- Breng laaggeletterdheid altijd en overal ter sprake
- Ondersteun anderen waar je kan, maar neem de verantwoordelijkheid niet over
- Kies waar je je aandacht op richt
- Schakel de hulp van taalambassadeurs in
- Pak door als iemand enthousiast is
- Geef nooit op
- Accepteer dat het soms niet het juiste moment is